

· таныс · біл · ойлан · үйрен · ойна · оқы · жаз · жатта ·

Жаңылтпаштар

арна

Ә ә А а Б б В в Г г Д д Е е Ж ж З з

Қазақ жаңылтпаштары

Құрастырған Жаңыл Нұралиева.

Жаңылтпаштар баланың тіл байлығын дамытып, күрделі сөздерді қиналмай айтуға дағдыландырады, есте сақтау қабілетін шыңдай түседі. Жинаққа адамдар, табиғат, жан-жануарлар, құстар мен жәндіктер туралы әртүрлі тақырыптарды қамтитын жас өскіндерге лайықты деп танылған төрт жүзден астам жаңылтпаштар енгізіліп, қазақ алфавиті бойынша жүйеленіп, топтастырылды.

АЛҒЫ СӨЗ

Бала тәрбиесінде, әсіресе, оның ой-қабілетін дамытып, мінез-құлқын қалыптастыру ісінде балалар фольклорының алатын орны ерекше екендігі даусыз болса керек. Қай замандарда да ұрпақтан ұрпаққа мирас болып келе жатқан осынау халық тәжірибесіне айрықша көңіл бөлініп келгені анық. Ал балалар фольклорының жеке-дара жүйеленіп жинақталуы, баспа беттерінде жарыққа шығуы алғаш рет XVIII ғасырда қолға алынған болатын. Сол уақыттарда Ы.Алтынсарин, Г.Потанин, С.Көбеев, Т.Жомартбаев, А.Диваев сияқты белгілі жазушылар мен ғалым дардың еңбектерінде балалар фольклорының бастапқы үлгілері көрініс тапты. Олар өскелең ұрпақты тәрбиелеу жұмысында халық ауыз әдебиетінің өте маңызды рөл атқаратындығына баса назар аударған еді. Кейін бұл мәселе С.Сейфуллин, І.Жансүгіров, М.Әуезов, Ө.Тұрманжанов, М.Ғабдуллин, Ш.Ахметов,

М.Әлімбаев сияқты әйгілі қаламгерлеріміздің зерттеу жұмыстары мен жинақтарында да жан-жақты қолдау тауып, балалар фольклорының болмыс-бітімі, жанрлық түрлері нақтылана түсті. Олардың идеялықкөркемдік ерекшеліктеріне, атқаратын қызметіне байланысты тұшымды сараптамалар, ой-пікірлер айтылды. Бүгінде қазақ балалар фольклоры мазмұны, жанры жағынан мейлінше толығып, ауыз толтырып айтарлық дәрежеге жетті деуге толық негіз бар. Бұған дәлел ретінде, балаларға арналған өлеңтақпақтар, ән-жырлар, ертегілер, жұмбақтар, жаңылытпаштар, ойын дар енгізілген кі тап тардың тұрақты түрде ұдайы жарыққа шығып келе жатқандығын атар едік. Солардың қатарында, «Балаларға тарту» (1927), «Ауылдағы жас ұландар үшін ойын, өлең, мысалдар» (1928), «Бөбек жыры» (1943), «Қазақ халық әндері» (1959), «Жаңылытпаштар» (1963), «Қазақ халық поэзиясы» (1964), «Қазақ халық жұмбақтары» (1972), «Өтірік өлеңдер» (1980), «Қазақтың хайуанаттар туралы ертегілері» (1978), «Қазақтың ұлттық ойындары» (1978), «Алтын сақа» (1984), «Бозінген» (1985), «Қуырмаш» (1986), «Алтын сандық» (1987), «Ақ сандық, көк сандық» (1988), «Кім күшті?» (2003), «Балалар фольклоры» (2009), «Алтын абдыра» (2012) жиі нақ тарын атауға болады. Ұсынылып отырған жаңа жинақ осынау тізімді әрмен қарай жалғастыра түспек. Сан салалы балалар фольклорының бір тармағы саналатын жаңылытпаштардан құрастырылған бұл басылымның балалар үшін пайдасының мол болары сөзсіз. Жаңылытпаштарды жаңылмай жылдамдата айту арқылы жеткіншектер шешен де ұтымды сөйлеуді меңгеріп, логикалық ойлау қабілеттерін жетілдіреді.

Әлібек ФАЙЗУЛЛАҰЛЫ

Ж А Ң Ы Л Т П А Ш Т А Р

А

Ай, ай, Айдарбай,
Иір мүйіз сиырыңды
Үйіңе айдай бар.

* * *

Атам: «Балама ат аламын», – дейді.
Апам: «Балама ала мата аламын», – дейді.
Атасы ат ала ма? Апасы ала мата ала ма?

* * *

Атам томағаламаған бүркітті
Мен томағаламағанда,
Кім томағалайды?

* * *

Алпыс алты ала баспақ бақтым,
Алпыс алты ала баспақтың ішінде
Тарғыл тарбақ басы ақ баспақ бар.

* * *

Сол тарғыл тарбақ басы ақ баспақты
Мен тарғыл тарбақ басы ақ баспақ демей,
Кім тарғыл тарбақ басы ақ баспақ дейді.

* * *

Асқат Жамап-жасқап,
Жасапты ақ сапты аспап.
Ақ сапты аспабы –
Жап-жақсы аспап.

* * *

Ақ тайыншаның қатығын
Аппағыма беремін,
Аппағымның атын тез
Айтқаныңа беремін.

* * *

Арқада алты арқар бар,
Қырқада қырық арқар бар.

Қырық арқарда қарт арқар бар,
Алты арқарда марқа арқар бар.

* * *

Арғы арал, бергі арал,
Ол аралдарды жайлаған мал аралар,
Қырдың қызыл түлкісін қырағы алар.

* * *

Ара-тұра тал арала,
Тал ішінде талар ара.
Содан кейін қала арала,
Таппай сені қалар ара.

* * *

Алты қотыр ақ атанға
Алты қолтық отын арттым.

* * *

Арықтың бәрі ғарып емес,
Ғарыптың бәрі арық емес.
Ал Әріп арық та емес,
Ғарып та емес.
Барып көр, беріп кеңес.

* * *

Айта-айта жақ талды,
Қайта-қайта жатталды.
Жаттаған еңбек ақталды,
Жаттағаным мәңгі сақталды.

* * *

Айланбадан арба айланып барады,

Арбадағылар айбарланып барады.

* * *

Асан әсем билеймін деп әлек,
Хасен шешен сөйлеймін деп әлек.

* * *

Атпақ ек бір-бір құр,
Қу екен құр құрғыр.
Таптырмай қырдан құр,
Қайттық біз құрдан-құр.

* * *

Асан бақша жақтан
Ақ сабақ асқабақ әкелді,
Басқа жақтан
Басқарақ асқабақ әкелді.

* * *

Ала-ала алашалар,
Тамаша олар,
Оған кім таласа алар.
Алашаларды
Таба алса, алар.

* * *

Араның тісі қыши ма?
Баланың қолы қыши ма?
Ара тісі қышымаса,
Балаларды шағар ма?
Бала қолы қышымаса,
Ойыншығын шағар ма?

* * *

Ағашты ол бұтарламағасын,
Мен бұтарламадым.
Ағашты мен бұтарламағанда,
Кім бұтарлайды?

* * *

Асқаржаным – Ашқарағым,
Асқа барың Бастан мәлім.

* * *

Ағама ат тағалаттырдым,
Жеңгеме жалын тазалаттырдым,
Апама тоқым жаңалаттырдым,
Өзім бәрін қадағалап тұрдым.

* * *

Ата мен әже, ана да,
Алма мен алмұрт тереді.
Ауылға Арман бала да,
Арбамен тасып береді.

* * *

Алатауда неше шың бар?
Қаратауда неше шың бар?
Алатауда бір мың шың бар,
Қаратауда бір мың шың бар.

* * *

– Анау арал қай арал? –
Қайыңды арал, талды арал.
Ішінде бұзаулы ала марал.

* * *

Ауылым жоннан көшсе,
Сай құлдилар.

* * *

Аршабек арша деп шыршаны,
Шыршабек шырша деп аршаны,
Шатасты күлдіріп баршаны,
Шырша деп, арша деп шаршады.

* * *

Арғы арал, бергі арал
Ол аралдарды жайлаған Бал аралар.

* * *

Айта-айта жақ талды,
Қайта-қайта жатталды.
Қайта-қайта жақ талды,
Айта-айта жатталды.

* * *

Ақ тайлағым —
нар тайлағым!
Нар тайлағыма:
— Атан боларсың!
— деп айқайладым.

* * *

Айдын көлде саңқылдап,
Аққу жүзді таранып.
Ауық-ауық жақындап,
Анадайдан қарадық.

* * *

Ақ лағым семіз,
Ақ ала лағым сегіз,
Ала лағым да семіз,
Ақ лағым да сегіз.

* * *

Арал, арал, арал бар,
Бара алар ма балалар?
Батыл бала бара алар,
Аралдарды аралар.

* * *

Ақ матадан ақ мақта ақ па?
Ақ мақтадан ақ мата ақ па?

* * *

Ақ тай ақ па?
Қара тай ақ па?

* * *

Ара-ара аралар,
Орманның бәрін аралар,
Гүлдерден сорып бал алар,
Алысқа ұшып бара алар,
Бал тәтті ғой, балалар.

* * *

Ақ тайлағымды бұйдалайын десем,
Бұйдалай алмадым,
Шудалайын десем,
Шудалай алмадым.

* * *

Ақшамда жаққаның
Көк шам ба? Ақ шам ба?
Мейлің қайсысын жақсаң да!

* * *

Айыр атанды жүк қартайтар,
Семіз қойды май қартайтар.
Күйгелек менің атамды,
Жас қартайтпас, ой қартайтар.

* * *

Ала қарға қарға қонды,
Қара қарға жарға қонды.

* * *

Ақ доп,
Соқ, теп.

* * *

Алма алма, бал ал.
Жая алма, жал ал.

* * *

Ақ шар бар,
Көк шар бар.
Көп шар бар,
Төрт шар бар.

* * *

Алты алманы алды Алма,
Алды алманы Алдан да,
Алдан, Алма алды алма
Ал, есебін, алданба.

* * *

Ақ байпақтың ұлтаны
Жап-жайпақ па?

* * *

Алақай, сатып алып малақай,
Алақайлап алаңда жүр балақай.

* * *

Аңғал аңғармай ма,
Аңғарса да аңдамай ма?

* * *

Атырапқа сары күз кеп,
Ағаш жапырақтары саудырап,
Аунады топыраққа қаудырап.

* * *

Ат жарыс – бақ жарыс,
Сыналар ар-намыс.

Ә

Әсем билегендерін де көргеміз жоқ,
Шешен сөйлегендерін де көргеміз жоқ.

* * *

Әсел әсем бе,
Әсем әсем бе,
Әсел әсем бе?

* * *

Әмір әбігер,
неге әбігер?
Әділ әбігер,
неге әбігер?

* * *

Әмір мен Әділдің әбігеріндей
Әркімнің әбігерлігі бар.

* * *

Әнуар – өнер тұлғегі.
Әдемі етіп тігеді.

* * *

Әпендіше Әкімнің,
Әкелді де әлгінде,
Әпкесінің әтірін
Әлек шашып әркімге.

* * *

Әсен әсем билеймін деп әлек,
Қасен шешен сөйлеймін деп әлек,
Қашан Қасен шешен сөйлеп еді?
Қашан Әсен әсем билеп еді?
Әсем билегендерін де көргеміз жоқ,
Шешен сөйлегендерін де көргеміз жоқ.

* * *

Әй, Тайқарбай, Тайқарбай,
Қойыңды май жусанға жай,
Тайқарбай! – Тайқарбай,
Байқарбайларың толып жатыр,
«Әй, Тайқарбай» дегенің қай
Тайқарбай?

* * *

Әріпте бар,
Әдепте жоқ.
Жерде бар,
Селде жоқ.

* * *

Әдепкі әдемі әдепке әдеттенген,
Әдепті әділдікке әдеттенген.
Әдетте, әділдік те әдептіден.

* * *

Өз әженің әжімі де әжептәуір.

* * *

Әзілшіл жездеммен әзілдессең азырақ,
Әзірліксіз-ақ әдемі әзілге әзір-ақ.

* * *

Әтеш пен бөрте серкеш шекісті,
Әтешке көзін шұқытқан бөрте серкештің де,
Әкіреңдеген әтештің де беті істі.

Б

Басшы асшыға: «Есік ашшы», – десе,
Асшы басшыға: «Тұздығы да ащы», – депті.

* * *

Базардан алып келген ала боқжама,
Мен боқжамаламай кім боқжамалайды,

Мен боқжамаламай кім боқжамалайды.

* * *

Беріп тай, лақты,
Алдым тайлақты,
Беріп тайлақты,
Алдым тай, лақты.

* * *

Бүлдіргенді Бүлдірген,
Күлдіргенді күлдірген,
Күлдіргенде Бүлдірген
Бүлдіріп ап күлдірген,
Дейді екен енді бүлдірмен.

* * *

Батырға қай көлік сай көлік?
Батырға сәйгүлік сай көлік.

* * *

Бұлаң, бұлаң еткен бұл аң,
Жүні қылаң екен бұлан.

* * *

Бір істі Жорабай жобалай қойды,
Ол іске Жоламан жоламай қойды.

* * *

Балалар көп тентек,
Күшіміз теп-тең деп
Күреспе тектен-тек.
Құлайсың көптен-көп,
Аяғың көктен кеп.

* * *

Бозала ат бар, қараала ат бар,
Озар ат бар, қалар ат бар.

* * *

Боламыз атама таң
Бір қызық адам атам.
Мінеді атам атан,
Мінбе деп атама атан
Айтуға бата ма адам?!

* * *

Бұл кісі қой аралар ма,
Қой араламай қой алар ма?

* * *

Бұлар баларалары,
Жоқ, бұлар баларалардың балалары.

* * *

Бұл қай арал?
Қарғалы арал.
Қамыс басын қайырып,
Қарға ұялар.

* * *

Бізде «бес» ала алатындар да бар,
Ән сала алатындар да бар.
Мал баға алатындар да бар.
Нан соға алатындар да бар.

* * *

Баланың жаман баға алмағаны,
Мұғалім ағаның жаман бағаламағаны.

* * *

Берік, Серік, Өрік теріп Жеп еді.
Берік, Серік Жеген өрік Көк еді.
Ішті, Тісті Ауыртқан сол өрікке
Ренжулі Берік те, Ренжулі Серік те.

* * *

Былдыр, былдыр, бүлдіршін,
Бұл бір білгір бүлдіршін,
Білгірлігін білдірсін.

* * *

Бұл сайда Кәрі ағаш та бар,
Жас ағаш та бар,
Кесіп алсаң Шоң ағаш та бар,
Ат ағаш та бар.

* * *

Бұтап, бұтап, бұтақты,
Бұтақты тұтатты.
Тұтатты бұтақты,
Бұтақты тұтатты.

* * *

Бұл қар – Сұр қар, Сұр қар Кір қар,
Үстінде ойнама, үстіңді былғар.

* * *

Бір кезде Бір кезбе,
Тау мен тасты көп кезді.
Бір кезбе, Бір кезде
Тау текеге кез келді.

* * *

– Былтыр Құлпырды бұл қыр,
– Деді сұр құр. – Биыл сол қырың – шиыр,
– Деді сиыр. – Шындық мұның, – Деді құлын.
* * *

Бөдене бедеде,
Көбелек көдеде.
Бедені – беде де,
Көдені – көде де.
Қазақ жаңылтпаштары

* * *

Біл, бұл – тіл,
Бұл – бір ірі піл.

* * *

Бөрте серке қой бастайды,
Қой бастаған серкелер ойқастайды.

* * *

Байғыз – қай құс?
Байғыз – байғұс.
Ұшады жалғыз.

* * *

Бақбақ бақта бар,
Бақа да бақта бар.

* * *

Бұл құр емес, бұл – шіл,
Бұл шіл – сұр шіл.

* * *

Балық көп пе екен,
Халық көп пе екен?!
Халықтың ішінен кім
Балықты сөкті екен?

* * *

Бақшашы бақша бақса,
Бақшасы сатса ақша.

* * *

Бос шатыр, Бос жатыр.

* * *

Біздің ел – күрішті,
Ырысты-күрішті.
Күрішті оруға
Ырысты кірісті.

Г

Гауһар жеңін түрінді,
Газға балық қуырды.
Гүлдерге су себелеп,
Газетке де үңілді.

* * *

Гүлжамила – бақташы,

Гүлге толы бақшасы.

* * *

Гүл-гүл жайнап жер-аспан,
Гүрілдейді сайда өзен,
Гүлжазира жарасқан,
Гүлдерімен қай кезең?

* * *

Гөк, Гөк, көги гөк,
Көк көп, көги көк,
Гөк, Гөк, көги көк.

Ғ

Ғажап бояу жағады,
Ғали сурет салады.

Д

– Дегенде, әй, Тайқарбай, әй, Тайқарбай,
Қойыңды май жусанға жай, Тайқарбай.
– Тайқарбай, Майқарбайлар толып жатыр,
Әй, Тайқарбай, дегенің қай Тайқарбай?

* * *

Дұрыс деп Тұраш айтты,
Бұрыс деп Бораш айтты.
Жалған деп Жарас айтты,
Рас деп Рәш айтты.
Қайсысы жалған айтты,
Қайсысы рас айтты?

* * *

Демеуді Медеу демемеп пе?
Медеуді Демеу демеп пе?

* * *

Досқа босқа қарама,
Дос та босқа қала ма?

* * *

Далада Дана да ойнап жүр,
Далада сана да ойнап жүр.

* * *

Досым маған еліктеп Домбырамен ән салды.
Дән риза болып көп, Дуылдады, тамсанды.

* * *

Дәуреннің Дутары бар, Дағарадай.

* * *

Дән – дәулет, Дәулет – дән.
Сән – Сәулет, Сәулет – сән.

* * *

Далалықтарға даралық
Даласынан дариды.

* * *

Дәмді шөпті таңдаған,
Дәмді шөпті талғаған,
Дағдысынша дуадақ

Даланы еркін шарлаған.

* * *

Дегелек-ау, дегелек,
Дамылдасын деген ек.

Е

Етігімнің басы Қайқаяр,
қайқаймас, Қайқаяр, қайқаймас.

* * *

Есік алдындағы отынның
Шырпылылырағынан ала кел,
Томарлылырағынан ала кел,
Тамырлылырағынан ала кел,
Түбірлілірегінен ала кел.

* * *

Есет атам ет асатар,
Ет асатса бес асатар

* * *

Ескермес те,
Естемес те,
Есіл сөздерді ескермес пе?

* * *

Есім есі кетіп есінеп отыр екен.
Ол несіне, есі кетіп есінеп отыр екен.

* * *

Елеусіздің елеуіші елегіш емес,
Елеместің елеуіші елегіш.

* * *

Есет, Кеше Неше Көше Атын Алдың Жаттап?
Кеше Неше Көше Атын Есет, Алдың Хаттап?

* * *

Ескекті ескекші еседі.
Ескекші ескекті еседі.

* * *

Еліктер керіктерге еліктесе де,
Керіктер еліктерге еліктемес.

* * *

Ж

Жаңбыр жауып келеді қар аралас,
Бір топ кемпір келеді шал аралас.
Тауға қайың бітеді тал аралас,
Бір топ сиыр келеді тана аралас.

* * *

Жорғаң жорға-ақ екен,
Ордан қорқады екен,
Желіске шорқақ екен.

* * *

Жақсы атты әп-сәтте Асхаттар ақсатты,
Ақсатса жақсы атты, кім болар жақсы атты.

* * *

Жоғалды бес шыбыш,
Жоқ әлі еш сыбыс.
Жоқ әлі еш сыбыс,
Жоғалды бес шыбыш.

* * *

«Жер асты үңгірлері...»
Деп досым міңгірледі,
Ол міңгірлегенде
Үңгірлер де күңгірледі.

* * *

Жол азық алдық,
Мол азық алдық.
Қоржынымыз толы
азық алдық,
Сайлаудың қоразын алдық.

* * *

Жақсы қайшы
Қайсы қайшы?

* * *

– Жұмаш, көзіңді жұм, аш,– деді Күлаш.

* * *

Жағажай, Жағажайда – Қамажай.
Жағажайды жағалай,
Жүгіреді Қамажай.

* * *

Жомартта бар әліппе,

Жомарт жетік әріпке.

* * *

Жамал Жаңылды,
Жалындырмақшы болды.
Жаңыл Жамалды,
Жаңылдырмақшы болды.
Жаңылдырғаны дұрыс па?
Жаңылдырмағаны дұрыс па?

* * *

Жамал амал іздесе де,
Самал амал іздемейді.

* * *

Жағада жатыр ек, Жақыпбек жақын кеп:
– Жаңылды шақырып жатыр,– деп,
Жомартты нұсқады. Кім барды, Кім қалды?

* * *

Жақсы атты әп-сәтте
Асқаттар ақсатты,
Жаза алмай бас қатты.
Ақсатса жақсы атты,
Кім болар жақсы атты.

* * *

«Жапа-тармағайламай
Айғайламай, сөйлеңдер»,– деді ағай.

* * *

Жол жағалай бағаналар – ағалар,
Ағалар бағаналар жағалар,
Бағаналарға шамдар жағар.

* * *

Жел сыбырлайды, Жел сыбырлайды.
Жел сыбырласа – Көл жыбырлайды.

* * *

Жел өтінде – Көл бетінде көбік бар.
Желмен кеткен көбікте, Қай бір ерік бар.

* * *

Жаңбырлы бұлт
Жайылды жалау боп.

* * *

Жамылған, Жамау тон.
Жауынды Жалайды от.

* * *

Жүйек – жүйекте, Жүйекті жиекте.

* * *

Жайлауға көш көшті, Көш кеш көшті.

* * *

Жол бар, Жолда өр бар.
Өр бар, Орға барма, Өрге бар.

* * *

Жапалақтап, қаптап ақ қар жауды,
Алқапты ақ қар жапты.

* * *

Жылқышы ұшып көл жақта,
Жүр азығы мол жақта.
Жалпылдап тек жапалақ,
Жете алмайды ол жаққа.

* * *

Жайлауда бір жылқышы,
Жылқышы – әнші жыл құсы.

* * *

Жоғалды бес шыбыш,
Жоқ әлі еш сыбыс.
Жоқ әлі еш сыбыс,
Жоғалды бес шыбыш.

З

Зауза ұшады зыңылдап,
Зуылдайды зырылдап.
Зәулім дәу заңғарлар,
Зәру ме Зәмзамға.
Зарыққан аңғалдар,
Зақымсыз заулауға.

* * *

Зерек зергер зерделеп,
Зергерлеуші зер зерлеп.
Зерлілер затын зерлеткен
Зергерлік те зерделік.

И

Иса шиша жуса,
Мұса – шиша жуса.

* * *

Ибалы – инабатты.
Игісінді – ибадатты.

К

Кей кісі ауырса бір,
Үй-іші абыр-сабыр.
Қылмайтын абыр-сабыр
Онан да тәуір сабыр.

* * *

Көп тау қатпарлы тау,
Қапталды тау малды тау,
Қаппарлы тау талды тау.

* * *

Кетпенбай кетпенді алып кеткен бе?
Кетпенді алған Кетпенбайға кектенбе?

* * *

Көктемде көк көп көктей ме,
Күзде көк көп көктей ме?

* * *

Киген тоны – Оңды тон, Өңді тон.

* * *

Көлбай көлдей орамалмен сүртінді,
Көлбай көлдей орамалмен өткізді бір түнді.

* * *

Күйші інім, биші ініме:
«Бетімнен сүйші, інім!»— деді.
Биші інім: «Сүймеймін,
билеймін, бишімін!»— деді.

* * *

Кетпеннің басын басса,
Тиеді сабы басқа.
Ал егер сабын басса
Тие ме басы басқа?
Қазақ жаңылтпаштары

* * *

— Кім сызғышсыз?
— Біз сызғышсызбыз.
— Сызғышсыздарға Сызғышсыз сызғыз.

* * *

Көк көйлек, көк көйлек,
Тек өзіме дөп көйлек.

* * *

Көп көкбеттенгенің нең,
Көп көкбеттенбегенің жөн.

* * *

Көрмеген үш қыс.
Көкеңді ұшқыш,
Құшақтап қыс, құш!

* * *

Келген малшы
Әрі әнші, Әрі аңшы.

* * *

Кеспе, өссін тал, Өссе – өсімтал.
Өссе, өссін тал, Кеспе, өссін тал.

* * *

Көктем жауын-шашынсыз болмас,
Жауын-шашынсыз болмас, Жасынсыз болмас.

* * *

Көктемде шөп өнер жер
– Мал келер, мал өрер жер.

* * *

Күз, кез, күз,
Күш, кеш, көш,
Кір, кер, көр,
Күл, кел, көл,
Кілең қысқа сөз,
Кім оқиды тез?

* * *

Көк базарда күзде бәрі бар,
Барып бәрін, бәрін ал.

* * *

Көк бұйра бір бұлақ,
Тіл қатар былдырап,
Тастарды ұрғылап.

* * *

Кекілік-ау, кекілік,
Кетіп қалма секіріп.

* * *

Көк тырна, Көптырна.
Тыраулап тек, Көп тұрма.

* * *

Көп көкек, Көкектеп,
Көктен келді. Көкек кеп,
Көптеп кеп, Көктем келді.

* * *

Көк ешкі көп шөп жеді,
Көп шөп жегенде де көк шөп жеді.
Көк ешкі көп шөп жеді,
Көп шөп жегенде де көк шөп жеді.
* * *

Көп-көп көк жеп, Келді көжек.

* * *

Кендірден кенеп шығар,
Кенептен елек шығар.
Електен кебек шығар,
Кебек те керек шығар.

* * *

Көк аспанда жұлдыз бар,
Мөлдір суда құндыз бар.
Жұлдыз түнде жылтырар,

Құндыз күнде жылтырар.

Қ

Құнан қойды Май қартайтар болар ма?
Май қартайтар болар ма?

* * *

Құрықтан құлдырап түстім,
Сырықтан сылдырап түстім.

* * *

Қай тайлақ лақтай,
Қай лақ тайлақтай?

* * *

Қурайлының жерінде,
Қоңыр айғырдың үйірінде,
Бұрыл қулық құлындап жатыр,
Бұрыл қулық құлындап жатыр.

* * *

Құдағиға сақтаған сүр балқаймақ,
Ол балқаймақты мен жаламай кім жаламақ?
Ол балқаймақты мен жаламай кім жаламақ?

* * *

Қырда қырау,
Қызыл ала бұзау.
Тауда тарғақ,
Тарғыл ала торпақ.

* * *

Қабат-қабат үй салдық,
Үйлер толы күй сандық.
Күй сандықпен үй сәнді,
Күй сандыққа күй салдық.

* * *

Қырда қырғилар құрға құлдилап ұшты,
Қырда құрлар құлдилап қырғидан ұшты.

* * *

Қамаштан көріп қалашты,
Қалашқа Жарас таласты.

* * *

Қарағайсың қара майсың,
Қара майыңды жаламаймын
Қасыңа енді жоламаймын.

* * *

Қыста құлағым ісіп кетті,
Үсіп, ісіп кетті.

* * *

Қырық құлып,
Қырық құрық.
Құлып та қырық,
Құрық та қырық.

* * *

Қырсық қисықты,
Қисық қырсықты.

Қырсық құр қырсықты.

* * *

Қаш, жүгір,
Шұғыл, тығыл.
Бүгіл, жығыл.

* * *

Қамшының бүлдіргесін айтасың ба,
Әлде тау бүлдіргенін айтасың ба,
Нұржанның күлдіргенін айтасың ба,
Сотқардың бүлдіргенін айтасың ба.

* * *

Қанатты Болаттың Аттандыра алмағандығы
– Көңілін Қанаттың Қанағаттандыра алмағандығы.

* * *

Қамаштан көріп қалашты,
Қалашқа Жарас таласты.
Бөлінсін десең қалаш тең,
Таласпа, Жарас, Қамашпен.

* * *

Қаз маңғаз, Маңғаз қаз.

* * *

Қырбық қар құрғақ па,
Құрғақ қар құрғақ па?
Қырбық қар да құрғақ,
Құрғақ қар да құрғақ.

* * *

Құмда құйын ойнайды,
Құйын – қиын ойнайды.

Әр нәрсені іліп ойнайды.

* * *

Қаңбақ, жаңғақ, аң, шың, жең.
Жаңбыр, қайың, таң, тың,
сең – «ң»-нан сөз жоқ басталған,
«ң» үлестен құр қалған.

* * *

Қыста боран болар, қар болар,
Қыздар шәлі, орамалмен оранар.

* * *

Қызыл ала бұрау Қырда қырау.

* * *

Қапыда ит қапты,
Қатты қапты,
Қапты қатты.

* * *

Қырық қызыл құйрық,
Қырық қыл құйрық.
Қырық қыл құйрық ішінде
Ылғи қызыл қыл құйрық.

* * *

Қара қарғаларға
Ала қарғалар үйір.
Ала қарғаларға
Қара қарғалар үйір.

* * *

Қара майлы қарағайды,
Кесейін бе, кеспейін бе?
Қазықтағы қара тайды
Шешейін бе, шешпейін бе?

* * *

Қара жерде қайық жүре ме,
Қара жердің қайығы түйе ме?

* * *

Қарға, қарға, қарғалар,
Қар үстінде жорғалар.

* * *

Қыс қатты-ақ,
Қыспаққа-ап.
Құс тоңып жүр,
Қыстап қап.

* * *

Қыс түсті, қыс қысты, құс ұшты,
Қыс түсті, қысқы істі, қыста істе.

* * *

Қырық құрықтық
Сырық қырықтық.

* * *

Қара бүркіт томағасын түсіреді,
Оны мен томағаламай,
Кім томағалайды?
Оны мен томағаламай,

Кім томағалайды?

* * *

Құнан қойды
Май қартайтар бола ма,
Мал қартайтар болар ма?

* * *

Қақпаға оқтай тақтай қақпақ,
Қақпаға оқтай тақтай таппақ.

* * *

Қалдың ба байқамай,
Озған қай тай,
Қалған қай тай?

* * *

Қаладан алғаным,
Алты арба асқабақ.
Алты арба асқабаққа жеккенім
Алты ала тарғыл баспақ.
Ақ бөксе баспақ.

* * *

Қырдың қызыл түлкісін
Қырағы алар.

* * *

Қанар қаптарды қаптап артар,
Шанақ арбаны аттар тартар.

* * *

Қазықты тоқпақпен тоқпақтағанда,

Тоқпақты тоқтатпай тоқпақта.

* * *

Қаңбақ – тоңғақ.
Тоңғақ қаңбақ
Ұшты иық қомдап.

* * *

Қарашы қиырға,
Көрінген сиыр ма?
Ұқсай ма сиырға,
Ұқсай ма суырға,
Айыру қиын ба?

* * *

Құлын – тай шығады,
Тай – құнан шығады.
Кейде тай
Құнанға сай шығады.

Л

Лама жайын білдің бе?
Лана гүлін тердің бе?

* * *

Лаула алау лаула,
Алауласын аула.

* * *

Лек-лек үлек келді,
Көп үлек түлеп келді.

* * *

Лекер лыпыл, лепілдек
Лайдан лезде лепілдеп,
Лайсаңдағы лездігін
Лебіздеді лепіре лекіп.

М

Мынау арал қай арал?
Қайың менен тал арал,
Талға қарға ұялар

* * *

Мына сайда отырған бай Бағланбай
Бұл қай бай Бағланбай?
Бұл қай бай Бағланбай?

* * *

Маған сенсең,
көк сеңсең көп сеңсең,
Өзгелер сенбесе сенбесін,
маған сен сен.

* * *

Маған аға: «Шықшы,— деді,— бағанаға».
Маған аға: «Шықшы,— деді,— далаға да!»

* * *

Мергеннің еңбегі — ерлігі,
Ермегі — еңбегі.

* * *

Мынау тұрған неменелер?
Неменелер дегенің шөмелелер.
Төбедегілер де шөмелелер.

* * *

Мұзға мұз ұқсас,
Тұз – тұзға ұқсас,
Мұз да, тұз да ұқсас.

* * *

Малға, Шөп керек,
Шөп көп керек,
Көк шөп керек.

* * *

– Мынау балқаймақ қай балқаймақ?
– Бұл балқаймақ – май балқаймақ.

* * *

Малтам бар қалтамда,
Бір қалта арқамда.

* * *

Моншақты тақты оншақты,
Оншақты болды моншақты.

Н

Нақаш ағасы – нағашысы,
Нағаш – Нақаш нағашысының нағашысы.

* * *

Нау ма, дау ма?
Нау да – дау,
Дау да – нау.

* * *

Намысшылды нашар нақыш налытты,
Намыссызды найсаптығы найқалтты.

О

Омартаға балалар барар,
Балаларды аралар талар.

* * *

Ол алқапты олар орар,
Бұл алқапты бұлар орар,
Орал ормаса, Омар орар.

* * *

Орта таудың басына
Отау тікпек айнала,
Отауымды қотаныма тігем,
Қотанымды отауыма тігем.

* * *

Орманбай аңшы,
Марқабай малшы,
Тұра қап алшы,
Құрығыңды суға малшы.

* * *

Оқуға салақтар,
Тек кетіп парақтар.
Сабақта алақтар
Далада далақтар.

* * *

Омар ора алар,
Омар ора алмаса,
Орал ора алар.

* * *

Оқуда Ораз озар ма екен?
Ажар озар ма екен?

* * *

Озған сәл алды,
Бәйгені шал алды.
Шал әлі әлді.

* * *

Ол да Ділдә,
Бұл да Ділдә.
Ол да Әбділдә,
Бұл да Әбділдә.

* * *

Орын берсең кіргенде,
Үлкен кісі есіктен.
Үлгілі екен демей ме,
Үйренген ғой бесіктен.

* * *

Ол аралда да марал,
Бұл аралда да марал.
От екен маралға да арал,
Оттайтын аралда да марал.

* * *

Он қап, Он қапты қақ,
Он қапты қақ та, Қатта.

* * *

Ол да шылбыр есті,
Мен де шылбыр естім.
Ол шылбырды сылбыр есті,
Мен шылбырды ылдым-жылдым естім.

* * *

Оюға ою өрнектеп,
Үйрет өстіп қолды ептеп.

* * *

Он бір – онның ағасындай,
Бес – алтының баласындай.

* * *

Омар көп шай ішіп жүр,
Құмар шөп шай ішіп жүр.
Ал Шынар
Бұл маңда жоқ шай ішіп жүр.

Ө

Өте мерген Орман атты,
Ор түбінен ор қоян атты.
Оқ тиген соң өте қатты,

Ор түбінде ор қоян жатты.
Қазақ жаңылтпаштары

* * *

Өкшелеп қуып,
Көшкен ауылды.
Өкпем өшіп,
Өкшем ауырды.

* * *

Өнері оның алуан,
Өміртай – боксер, палуан.

* * *

Өңеші кем емес,
Өңеші кең өңеш.
Өмеште өңеш кең.

* * *

Өсер өркен өштеспейді,
Өршеленген еш өспейді.
Өштестірет өсекшілер,
Өректіген өштестіреді.
Қазақ жаңылтпаштары

П

Паровоздың түтіні будақ-будақ,
Жолаушылар барады улап-шулап.
Паровоздың түтіні будақ-будақ,
Анда-санда қояды тулап-тулап.

* * *

Піскен пісте, Піс те,
Жерге түспе.

* * *

Пеш үстінде бес мысық
– Бес күзетші, бес пысық.
Тышқан ұстап жемесе,
Бола қоймас еш қызық.

* * *

Пай-пай тіпті күш қалмай,
Піл қорықты тышқаннан.
Пана таппай жортады,
Пәледен жаман қорқады.

* * *

Пайдалы деп, Пияз жеп,
Парлады жас көзімнен.
«Пыссыншы біраз» деп,
Пысылдадым төзіммен.

* * *

Пәк пейілді парықсызды,
Пайдакүнем пайдаланғыш.
Пысық, пасық, пайдагер,
Парақорды паналағыш.

Р

Райхан, раушан реңдес
Реңдестерім ренжімес.
Раушанның райханы,
Райханның раушаны,

Рақатта реңсізденбе.

С

Сыпыра сөктім, сыпыра тіктім,
Сыпыра сөктім, сыпыра тіктім.

* * *

Сүт бетінде май балқаймақ,
Ол қай май балқаймақ?
Балдан тәтті бал майқаймақ.

* * *

Сыздық судан сүлік сүзді,
Сыздықтың сүлік салмасын үзді.
Салмадан сүлік шығып сытылып
Суға түсіп, сумаңдап жүзді.

* * *

Сүрінген сұр інген бе,
Сұр інген сүрінген бе?

* * *

Сыйлыгүл сырмақты сыри берді.
Сырлыгүл Сыйлыгүлге сыйлыққа сиыр берді.

* * *

Сенсең, Бейсенде бар сеңсең тон,
Сейсенде бар сеңсең тон,
Кигендері өңшең тон.

* * *

Сең сел емес,
Сел сең емес.
Мен сен емес,
Сен мен емес.

* * *

Сызық сызып қызық сызды,
Қызық сызып, бұзып сызды.

* * *

Солақайдың сол қолы – оң қолы,
Оңқайдың оң қолы – сол қолы.

* * *

Сәмбі тал – Иіліп тұрар Сәнді тал.

* * *

Сулы жерде жалбыз бар,
Жалбызға сен жалғыз бар.
Жалғыз бар да, жалбызды ал.
Суда сең келеді,
Сегіз серке тең келеді.

* * *

Сұр інгенді сүрінгенде демейін,
Сүрінгенді сүрінген еді демейін.

* * *

Суда сең келеді,
Сегіз серке тең келеді,
Суға сақалын мала, сілке,
Суға сақалын мала, сілке.

* * *

Сағат сыртылдады,
Сырға сыңғырлады.

* * *

Сорпа іштік,
Сорпа ыстық.
Сондықтан қорқа іштік.

* * *

Сегіз семіз серке,
Семіз сегіз ерке.
Сегізі де егіз,
Семізі де сегіз.

* * *

Сен өлше, ол өлшер,
Сол өлшем, сол мөлшер.

* * *

Сабалақ абалап үрді,
Сабалақ қотанды Жағалап,
абалап үрді де жүрді,
Сақпаншы құлағын түрді де жүрді.

* * *

Сөздің соңын тақпақтады,
Талай тақпақ таппақ тағы.

* * *

Саматқа санақ қонатын емес,
Саусағын санап болатын емес.

Онысы кейде кем болып шығады,
Кейде кенет он болып шығады,
Кейде одан да мол болып шығады,
Сөйтіп, есебі өзгеріп тұрады.

* * *

Саптап, сақтап орақ, шалғы,
Жұмсай берді олар, олақ шалды.

* * *

Сексен сегіз сәбізді
Күнде өгізге жегізді.
Күнде сексен сегіз
Сәбіз жеген өгіз семіз.

* * *

Сиыр баласын «торпағым» дейді,
Қоян баласын «көжек, қорқағым» дейді.
Т

Тарғыл иттің құйрығы
Талға оралар,
Талға оралар.

* * *

Тебіншек ат – шегіншек,
Шегіншек ат – тебіншек.

* * *

Толағайдың торы ала аты бар,
Толағай, торы ала атыңды
Тағалатып ал.

* * *

Тоғыз ақ баспақ тана,
Тоғыз ақ баспақ тана ішінде
Жалғыз тарғыл тайпақбас баспақ қана.

* * *

Топ, топ бала, топ бала,
Ойнап жүрген көп бала.
Зымырап топты бала
Қуады допты ғана.

* * *

Таппай қойсаң Жақыпты,
Тап қайтсең де Сақыпты.
Таппай қойсаң Сақыпты,
Тап қалай да Жақыпты.
Жақып жүрмес Сақыпсыз,
Сақып жүрмес Жақыпсыз.

* * *

Тіреуішке түйрегем түйреуішті,
Күлдіреуішке тірегем тіреуішті.
Түйреуішім тіреуішке түйрелмепті.
Күлдіреуішке тіреуішім тірелмепті.

* * *

Тұрарбек Тұралбектер бір ел ме екен?
Тұралбек Тұрарбекті білер ме екен?

* * *

Тарпаң тайлар қай қорада?
Тарпаң тайлар тар қорада.

* * *

Талғат, балға тап,
Он шақты жаңғақ шақ,
Шақсаң, сақ шақ.

* * *

Топ бала, топ бала,
Ойнап жүр топтала.
Көп бала топ бала,
Қуып жүр допты ала.
Қазақ жаңылтпаштары

* * *

Таудан түсіп келеді тау ұлдары,
Тау ұлдары сүйеді қауымдарын.
Тау ұлдары сүйеді ауылдарын,
Тамашалап жүреді тауын, бағын.

* * *

Тойболды тойға барады.
Тоқтарбай тоқталмай ол да барады.
Қойгелді жолда қалады.

* * *

Төлеңгітті Төлен күтті.
Төлеңгіт Төленнен өлең күтті.

* * *

Тамшылар тамшы тамса,
Тығылар таса тапса.

* * *

Тұз – мұздай,

Мұз – тұздай.

* * *

Түйетабанды Түйе табанымен таптаса,
Табанына Тікен кіре ме? Табанымен
Түйе Түйетабанды таптаса
Табанына тікен кірмей ме?

* * *

Тарғақты тақыр жерге Жұмыртқалатпақшымыз,
Жұмыртқаламаса да Жұмыртқалатпақшымыз.

* * *

Төбесі төбел төрт бөрік,
Төртеуі де көк бөрік.

* * *

Тас тостаған,
Тас тостаған ішінде
Тас тастаған.

* * *

Тарғыл итім, талға орал!

* * *

Торғай тоғайды ұнатады,
Тоғай торғайды ұнатады.

* * *

Тырмада бар,
Қойшыда жоқ,
Тырнада бар,

Аңшыда жоқ.

* * *

Тары ақта,
Тары ақтап,
Қапқа қапта.

* * *

Торта қойдым, орта қойдым,
Орта қойдым,
Орта қойдым, Жорта қойдым.

* * *

Тастай ауыр ақ сақам,
Ақ сақаммен жақсы атам.
Жақсы атқаным емес пе,
Ұлдарды зар қақсатам.

* * *

Томағаланған төрт бүркіт – қолда,
Томағаланбаған төрт бүркіт – торда.
Қанша бүркіт болады сонда?

* * *

Тұмсығы балғаға айналар,
Балғасы қайлаға айналар.
Қайласы қайыңға қайралар,
Тоқылдақ тоғайлы сайда бар.

У

Уфаға барып оқыған,
Уәли жібек тоқыған.

* * *

Уықтардың барлығын,
Уыққапқа сал, күнім,
Уыққапқа салған соң,
Уыздан жеп ал, күнім.

* * *

Уатушы Уәлиді Уәзірамыз уайымсыз.
Уілдейді Уәлиі, Уақыт уәжсіз Уәлисіз.

Ұ

Ұстап қара қарындашын,
Ұштап қарындашын қарындасым
Ұсынды қарындасым қарындашын.

* * *

Ұшпайды ұзақ ұзап,
Ұзаққа тұзақ тозақ
Болса да түсер өзі-ақ.

* * *

Ұлсынай – ұшқыш ер жүрек,
Ұнайды оған зәулім көк.

* * *

Ұйқышыл кісіні ұйқы қысты,
Ұйқышыл кісінің ұйқысы күшті.

* * *

Ұста еңбек тарланы,
Ұғып алғын бар мәні!
Ұстамасаң балғаны,
Ұстап көрші, ал кәні!

* * *

Ұн тартқан,
Аппақ ұнтақ шынтақтан.

* * *

Ұқыпты бала кітапты түптеп тастады,
Ұқыпсыз бала кітапты бүктеп тастады,
Жұмысын басқаға жүктеп тастады.

* * *

Ұстара, ұстара!
Шаш алуға құштар, ә!
Құштар, ә!
Ұстарада күш бар, ә!

Ү

Үш кіші ішік піштім,
Бес кіші ішік піштім:
Неше кіші ішік піштім?

* * *

Үміт түбіт түтті,
Түбітті түтіп бітті.

* * *

Үйде ойыншық үлегім,

Үлегімді үремін.
Үремін де үнемі,
Үстіне өзім мінемін.

* * *

Үш егізбіз, үш егізбіз,
Асты бірге ішеміз біз.

* * *

Үш кісінің ұшы үшкір,
Үш кісінің ұшы ескі,
Үш ішік тыстадым,
Үш үскі ұштадым.

* * *

Үйір-үйір үйректі,
Үйірге кім үйретті?
Үйір-үйір үйректі,
Үйірге өзім үйреттім.

* * *

Үйрек дәйім тіледі,
Үлгілі үйрек болуды.
Үкімен бірге үнемі,
Үрікпей жүру көңілді.

* * *

Үшкір тұмсық,
Сұр шымшық,
Сордан ұшты
Құрт шымшып.
Үйге кіріп киім ілді,
Сыртта шешіп, үйде киді,
Бірін тастап, бірін киді.

* * *

Үйреншікті істі,
Үйреткішсіз-ақ Үйреністі.

* * *

Үлгілік – үйретуден,
Үлгерулік – үйретуден,
Үлгілілік – үздіктен,
Үздіксіз үйретуден.

Х

Хабиба сөмке көтерген,
Хат-хабар күнде әкелген.

* * *

«Хатима мен Хатипаға,
– Хамит аға,
– Хат жазғын»,– деді.

Ш

Шымдай шытырмыш,
Ол шытырмышты
Мен шым-шытырмыштамай
Кім шым-шытырмыштайды?

* * *

Шілікті шаптым,
Жілікті астым.

Шілікті жақтым,
Жілікті шақтым.

* * *

Шөмеленбеген шөпті
Мен шөмелемей,
Кім шөмелейді.

* * *

Шүрегей сүңгігіш пе,
Сүңгуір сүңгігіш пе?

* * *

Шуақтаған ботамды
Шуға апарып шудаладым.
Шудалаған шудасын
Суға салдым, судан алдым,
Суға малдым.

* * *

Шеше, кеше неше есе кесе көп алдыңыз?
Шеше, кеше неше есе кесе кем алдыңыз?

* * *

Шемішке шақсаң шақ,
Шапшаң шақ.
Шөбіңді шапсаң шап,
Шапшаң шап.

* * *

Шаш ал, Қас алма.
Ас ал, Қасарма!

* * *

Шапанымда сан қалтам бар,
Қай қалтамда сары малтам бар?
Малтам жалғыз, қалтам сансыз,
Тапқан алсын, малтам даусыз.

* * *

Шахматшы болсаң келе ғой,
Шоқанды қане, жеңе ғой.

* * *

Шалабай шыли шалағай,
Шалағай шыли Шалабай.
Шақша басы шарадай,
Шаладай шала Шалабай.

* * *

Шеше, шеше,
Неше кесе
Сыңды кеше?

* * *

Шәугімдегі шай қайнады ма?
«Шай қайнады!»— деп,
Шешем айқайлады ма?

* * *

Шалғы саптап,
Шөп шап. Шөп шапсаң, көп шап.
Көп шапсаң, шапшаң шап,
Шапшаң шапсаң, Шаршап жат.

* * *

Шалабай саба пісті,
Шамалап шала пісті.

* * *

Шырмауық шөп,
Шырмалып кеп
Талға жабысады.
Ошаған, Тасадан
Малға жабысады.

* * *

Шалшық, балшық,
Балшық , шалшық,
Балшықтан ал шық.

* * *

Шұңғыл, шұңқыр.
Шұңқыр, шұңғыл.

* * *

Шапшаң Шапсаң,
Бұрқырайды Ақ шаң.

* * *

Шымдай шытырмыш,
Ол шытырмышты мен
Шытырмыштамай,
Кім шытырмыштайды?

* * *

Шүрегей сүңгігіш пе?
Сүңгуір сүңгігіш пе?

* * *

Шұнақ құлақ лақ
Бұлаққа барды.
Бұлақ жағасындағы
Құраққа барды.

* * *

Шөжем деп шешесі бәйек,
Шешем деп шөжесі бәйек.
Шешесі шөжем жесін дейді,
Шөжесі шешем жесін дейді.

* * *

Шарқ айналар, Қайралар,
Пышақ қайралар Көңіл жайланар.

* * *

Шаңқ-шаңқ етіп шағала,
Шабақ ілер жағада.

* * *

Шабдар атты Шет көрмейді,
Шалабай, Шауып бірақ,
Шөп бермейді, Шалағай.

* * *

Шошыттың үш құсты,
Шошынып үш құс ұшты.

* * *

Шабысты ат,

Шалыс шаппас,
Шалыс шапса,
Алыс шаппас.

* * *

Шын еңбекші – өрмекші,
Өрмекші – шын өрмекші.

* * *

Шәйімнің шәй шайнегі мосыдан түспес,
Мосыдан түссе, ащы деп ішпес,
Ащы деп ішсе, ыссы деп ішпес.

* * *

Ши тоқыдым шиеден,
Теңіз кештім түйемен,
Күйме жасап инеден,
Үй тұрғыздым түймеден.

* * *

Шағала көл шетіне қонды,
Қара қарға жол шетіне қонды.

* * *

Шақпақ тасты,
Аппақ тасты
Шақпақшы шал
Шығып, шашты.

* * *

Шалбарын тапса,
Байпағы жоқ.
Байпағын тапса,

Қалпағы жоқ,
Салаққа мұндай
Айтарым жоқ.

* * *

Шапалағы шарт етті,
Алақанда қызыл дақ!
Екінші рет шекесі
Қоя берді дызылдап,
Маса жүрді ызылдап.

* * *

Шешендер шебер,
Шынайы шенер.
Шенелген шіркін,
Шөмпиіп шөгер.

* * *

Шоқ-шоқ гүл шоғыры,
Ақ нұрға шағылып,
Шыққа тұр шомылып.

* * *

Шөпті ішке үйгізші,
Күрішті де түйгізші.

* * *

Шықса шыңға
Шыршалар шаншылып,
Шүпірлеп шығыпты
Сайға сан шыбық.

* * *

Шымшық шымшықты шымшылады,
Шымшықтар Тыныштықта тыншымады.

* * *

Шырша сыпырғыштың
Ұшы шырпылсыншы.
Барша сыпырғыштың
Ұшы қырқылсыншы.

Ы

«Ыбырай, Ыбырайдың шымыры-ай!
Денесі де тым ірі-ай!»
Мақтап жүрген Ыбырай,
Мысықтан қорқып зымырай,
Берер зымырай.

* * *

Ықылас пен Жасыбай,
Ыдыстарын тасымай,
Ырыскүлден үлгі алмай,
Ынтасыз жүр тілді алмай.

* * *

Ыңғайсызы, Ыңғайсыз-ақ,
Амал жоқ, Тыңдаудай,
Тыңдайсыз-ақ.

* * *

Ысқан ұстаз – ұстаз ұста,
Үш ұстаға ұстаз ұста,
Үш ұстаға жасы тұстас ұста.

* * *

Ықыласты – ынталы,
Ынталы – ықтиярлы,
Ықтиярлы – ықтиятты,
Ықтиятты – ықпалды.

I

Ісшіл іссізбен келіспейді,
Істі іссізден тез істейді.
Іске іскер, Істі іскер істер.

* * *

Ізге түсті Ізмұрат,
Ізмұратты біз бірақ,
Іздеп-іздеп таппадық,
Ізім-қайым қызық-ақ.

* * *

Ізшілер іздесті,
Түз келді, із кесті.

* * *

Іздеп ек бір-бір құр,
Қу екен құр құрғыр.
Таптырмай қырдан құр,
Қайттық біз құрдан-құр.

* * *

Ізденгіш – ізшең,
Ізшең – ісшең,
Ісшең – іскер,
Іскер – ісмер

Оглавление

АЛҒЫ СӨЗ

А

Ә

Б

Г

Ғ

Д

Е

Ж

З

И

К

Қ

Л

М

Н

О

Ө

П

Р

С

Т

У

Ү

Ү

Х

Ш

Ы

І